

SÁMEN –ZUSAMMEN

80 jaar Vrijheid

Regioprogramma Achterhoek - Liemers & Duitse grensstreek

Regioprogramma 80 jaar Vrijheid Achterhoek, Liemers en Duitse grensstreek, 2025

Vastgesteld tijdens burgemeesterskring, Winterswijk, 18 maart 2024

Opgesteld door Gerda Brethouwer, coördinator Vrijheid Achterhoek/directeur Nationaal Onderduikmuseum

In afstemming met coördinatoren Vrijheid van de deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Liemers

INHOUDSOPGAVE REGIOPROGRAMMA 80 JAAR VRIJHEID 8H

1. Voorwoord	3
1. Inleiding	3
2. De geschiedenis van de bevrijding van de Grensstreek 1945	4
3. Programma 80 Jaar Vrijheid Provincie	5
4. Regioprogramma 80 Jaar Vrijheid Achterhoek en Liemers	7
5. Criteria voor toekenning projecten 80 Jaar Vrijheid Achterhoek/Liemers	9
6. Procedure aanvragen Regioprogramma Achterhoek/Liemers	10
6. Partners in het regioprogramma	10
7. Communicatie	11

1. Voorwoord

In 2025 is het 80 jaar geleden dat er een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog.

Nederland werd in 1944 en 1945 in delen bevrijd van het Duitse naziregime.

In 2024 en 2025 staan we stil bij de gebeurtenissen van toen, herdenken de slachtoffers, vieren de bevrijding en denken samen na over hoe we vrijheid kunnen borgen. .

De provincie Gelderland heeft in het kader hiervan het herdenkingsprogramma - '80 jaar Vrijheid' – vastgesteld en subsidiegelden gereserveerd om dit uit te voeren. De Gelderse regio's (Airborne regio, Rijk van Nijmegen, Rivierengebied, Achterhoek/Liemers en Veluwe) kunnen hier aanspraak op maken, indien zij een regionaal programma '80 jaar Vrijheid' hebben vastgesteld.

Met het programma 75 jaar vrijheid is de basis gelegd voor grensoverstijgende samenwerking vanuit een gemeenschappelijke ambitie en programma. Met vier programma's (waaronder het programma Vrijheid Achterhoek, Liemers en Duitse grensgemeente 2023-2024) is vervolgens in de tussenliggende jaren doorgegaan om bij te dragen bij aan meer verbinding, ontmoeting en uitwisseling over vrijheid. Het programma is daardoor duurzaam van aard en verankerd in het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en moet worden doorgegeven en dat eenieder daaraan kan bijdragen.

2023 stond landelijk in het teken van Leven met oorlog. We weten hoe de oorlog doorwerkt in het leven van mensen, van hun families, van buurtschappen en gemeenschappen. Ruim 75 jaar kenden we in Europa geen directe oorlogsdreiging en leek vrijheid vanzelfsprekend. Tot in februari 2022 Rusland Oekraïne binnenviel. Sindsdien groeit ook in Nederland het besef dat vrede en vrijheid niet vanzelfsprekend zijn. Met het programma '80 jaar Vrijheid' wil de provincie actief bijdragen aan de bewustwording van de waarden van vrijheid, democratie en rechtsstaat.

Het adagio 'Nooit meer' kunnen we met de spanningen en oorlogen 'dichtbij' niet langer zeggen. Juist vanwege die spanningen is het meer dan ooit belangrijk aandacht te blijven besteden aan de Tweede Wereldoorlog om de verhalen van toen te gebruiken voor het gesprek over vrijheid en vrede vandaag en op welke wijze wij allemaal verantwoordelijkheid dragen deze vrijheid te waarborgen voor onszelf maar zeker ook voor anderen.

Het voorliggende regioprogramma 80 Jaar Vrijheid Achterhoek/Liemers doet dat en biedt daarmee een uitwerking van het provinciale beleidskader '80 jaar Vrijheid'.

1. Inleiding

Gelderland is één van de zwaarst door de Tweede Wereldoorlog getroffen provincies. Van september 1944 tot begin mei 1945 werd hier strijd geleverd. Tienduizenden militairen en burgers kwamen om, meer dan 170.000 mensen moesten evacueren. Steden en dorpen werden in puin geschoten of onder water gezet. De schade was gigantisch. De generatie van mensen die de Tweede Wereldoorlog meemaakten, sterft langzamerhand uit, maar hun verhalen leven voort. Bovendien heeft deze oorlog sporen nagelaten bij de 2^e en 3^e generatie.

'Gelderland Herdenkt' kreeg in 2022 en 2023 een bescheiden vervolg met het provinciale programma 'Gelderland in Vrijheid'. Nu de 'kroonjaren' 2024 en 2025 naderen, is er door de provincie een nieuw programma in het leven geroepen. Het provinciale beleidskader '80 jaar Vrijheid' dat door Gedeputeerde Staten van Gelderland is vastgesteld, vormt de basis voor de regioprogramma's van de vijf regio's die Gelderland rijk is.

Het programma is ontstaan in goede samenwerking met de vijf Gelderse regio's en Stichting Erfgoed Gelderland. Daarmee kan het met recht een Gelders programma genoemd worden. Nadrukkelijk is opgenomen dat er ook ruimte is voor regionale verschillen in de uitvoering van het programma.

Net als in voorgaande jaren is het leidende thema 'Vrijheid'.

De looptijd van dit programma is van 1 januari 2024 t/m 31 augustus 2025.

2. De geschiedenis van de bevrijding van de Grensstreek 1945

Inleiding

De bevrijding van Nederland (boven de rivieren) komt in het voorjaar van 1945 niet uit het zuiden, maar uit het oosten: de Achterhoek. Het grensdorp Megchelen in de Achterhoek wordt op 28 maart door de geallieerden bevrijd. Daarna volgen de rest van de Achterhoek, de Veluwe, de Betuwe en Noordoost-Nederland. De Duitsers in West-Nederland worden zo afgesneden van hun vaderland. Nederland is vrij, na bijna vijf jaar Duitse bezetting vindt de capitulatie plaats op 5 mei 1945 in Wageningen.

Operaties van de Geallieerden

Bij de operatie Market Garden in september 1944, bleek de Arnhemse brug er één te ver. Een groot deel van Brabant en Limburg wordt bevrijd, echter Noord-, Oost- en West-Nederland blijven bezet, en gaan een steeds wredere terreur en een barre Hongerwinter tegemoet. 8 februari start met operatie Veritable de slag om het Reichswald. Daarna (operatie Grenade) trekken de Amerikanen vanuit Zuid-Nederland Duitsland binnen. De Rijn is een grote hindernis voor de bevrijding van Nederland en de Duitse hoofdstad Berlijn. Vanaf 23 maart zijn voor de oversteek tussen Rees en Wesel (operatie Plunder) vanaf 23 maart meer dan een miljoen soldaten in touw. Ter ondersteuning worden 21.000 parachutisten achter de vijandelijke linies gedropt (operatie Varsity). Amfibievoertuigen steken de Rijn over en er worden onmiddellijk bruggen aangelegd. De langverwachte Rijnoversteek is een feit en de geallieerden trekken verder Nederland in.

Trauma

Als op woensdag 28 maart Megchelen wordt bevrijd, is er van vlagvertoon, zoals we op veel bevrijdingsfoto's zien, geen sprake. Het dorp ligt al dagen onder granaatvuur en de bewoners maken in de schuilkelders angstige momenten door. De operaties vergen duizenden levens aan weerszijden van de grens. Aan de opmars gaan hevige geallieerde bombardementen vooraf om Duitse doelen onschadelijk te maken. Zo wordt Doetinchem op 19, 21 en 23 maart zwaar gebombardeerd. Aan de Duitse kant wordt nog zwaarder geschut ingezet: dorpen liggen daar volledig in puin met een ontelbaar aantal doden tot gevolg.

Spoor van de bevrijders

Na Megchelen gaan de Canadezen en Britten uiteen en bevrijden Dinxperlo op donderdag 29 maart. Daarna volgen Aalten (30 maart), Winterswijk (31 maart), 's-Heerenberg en Doetinchem (1 april) en de rest van de Achterhoek. De Liemers kan zijn bevrijders in de eerste week van april onthalen. Doesburg na hevige gevechten pas 15 april. De geallieerden weten op 12 april 1945 de IJssel bij Westervoort over te steken en bereiken kort daarna Arnhem. Zutphen, Deventer en Zwolle zijn dan al via een andere marsroute door geallieerden bevrijd. Op 16 april wordt Ede bevrijd, een dag later Apeldoorn en op 18 april bereiken de Canadezen Harderwijk en het IJsselmeer en bevrijden zo de rest van bezet Nederland tot de capitulatie op 5 mei in Wageningen een feit is.

3. Programma 80 Jaar Vrijheid Provincie

De doelstelling van het programma '80 jaar Vrijheid' is een impuls geven aan een actieve bewustwording van naoorlogse generaties in Gelderland van de onschatbare waarde van vrijheid en het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. Om dit te bereiken streeft de provincie de volgende onderliggende doelen na:

- 1 Reflecteren op de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog om hedendaagse problemen en conflicten te begrijpen en de verbinding te maken tussen heden, verleden en toekomst;
- 2 Herdenken van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog;
- 3 Verbinding leggen tussen generaties in de samenleving om samen vrede en vrijheid te bespreken en te beleven, de vrijheid te vieren en de waarde van vrijheid te beseffen;
- 4 Handvatten bieden om de dialoog aan te gaan, als bijdrage aan een vreedzame samenleving;
- 5 Ruimte geven aan de regionale historie en identiteit.

Met als referentiekader de gebeurtenissen tussen september 1944 en augustus 1945, wil de provincie Gelderland met het programma '80 jaar Vrijheid' herdenken, beseffen, beleven en vieren dat wij nu in vrijheid kunnen leven.

Subsidiabele activiteiten:

Het Gelderse programma '80 jaar Vrijheid' is opgebouwd uit twee soorten activiteiten. In de eerste plaats regionale projecten, waarvoor vanuit genoemde regio's subsidies kunnen worden aangevraagd. In de tweede plaats Groot-Gelderse evenementen, die door Gedeputeerde Staten zijn aangewezen en waarvoor de subsidie vast staat. Voor beide activiteiten zijn verschillende regelingen in het leven geroepen.

Een regionaal project is een project ter uitvoering van het regioprogramma '80 jaar Vrijheid'. Het bestaat uit (herdenkings-)activiteiten- en vieringen die voldoen aan de volgende criteria:

- De Tweede Wereldoorlog is het uitgangspunt;
- De actualiteit rond het thema vrijheid en herdenken maakt substantieel deel uit van de activiteiten;
- Het beoogt het bewustzijn van de waarde van vrijheid bij de inwoners van Gelderland te vergroten;
- Het heeft een bovenlokaal of regionaal bereik;
- Het stimuleert ontmoeting en nodigt deelnemers uit met elkaar in gesprek te gaan over vrijheid en herdenken;
- Bij de realisatie van het project worden tenminste twee van de volgende groepen actief betrokken: veteranen die hebben deelgenomen aan een vredesmissie • jongeren • ooggetuigen van oorlogsgeweld of hun nabestaanden • Nederlanders met een migratieachtergrond;
- Het past in het regioprogramma van de betreffende regio.

De Groot-Gelderse evenementen zijn door Gedeputeerde Staten aangewezen als evenementen waarvan men verwacht dat deze kunnen rekenen op een groot aantal bezoekers en veel aandacht in de media. De subsidie voor de Groot- Gelderse Evenementen is vastgesteld op max. €250.000,- per evenement en 50% van de subsidiabele kosten. De Groot-Gelderse evenementen voor '80 jaar Vrijheid' zijn:

- Bridge to Liberation, september 2024, Arnhem
- Free Future College & Festival, september 2024, Nijmegen
- Bevrijdingsevenement, mei 2025, Wageningen
- Nationale 5-mei lezing, mei 2025, Wageningen

Voor de regeling 80 Jaar vrijheid is Gelderland opgedeeld in 5 regio's:

Vijf verhaallijnen

Het einde van de Tweede Wereldoorlog kwam voor Gelderland en haar inwoners op verschillende momenten, tussen september 1944 en mei 1945. Voor degenen met banden met Nederlands-Indië pas in augustus 1945. De gebeurtenissen van toen vormen de leidraad van het programma '80 jaar Vrijheid'. Dat kent vijf verhaallijnen:

1. Market Garden
2. Frontlinieperiode
3. Burgerleed: Jodenvervolgung, evacuatie, verzet en bombardementen • Rijnlandoffensief
4. Rijnlandoffensief
5. Bevrijding

Dit Gelderse verhaal vormt de inhoudelijke basis voor het provinciale programma '80 jaar Vrijheid': de Tweede Wereldoorlog als ijkpunt, om vervolgens een link te leggen tussen verleden, heden en toekomst. Deze verhaallijnen doorkruisen de regio's in de tijd, ze zijn gekoppeld aan verschillende momenten.

Financiering

De Provincie stelt per regio eenzelfde bedrag beschikbaar: € 450.000,- dat moet worden gematcht vanuit de desbetreffende regio. In de Achterhoek is dat bedrag ook geclaimd. Daarvoor kunnen aanvragen worden gedaan tot 31-12-24. Deze middelen kunnen worden opgehaald als cofinanciering (50% van het totale budget) voor projecten met een begroting van minimaal € 30.000,-. Daarvan zal de provincie dan de helft ondersteunen. Zie verder: <https://www.gelderland.nl/subsidies/vrijheid>

4. Regioprogramma 80 Jaar Vrijheid Achterhoek en Liemers

Voorwaarde om een subsidieaanvraag te kunnen doen is dat er voor de regio's een regioprogramma ligt als kader voor de aanvragen die via de portal van de provincie kunnen worden ingediend. Naast de voorwaarden en criteria van de provincie kunnen de regio's daarin ook eigen voorwaarden en ambities aangeven.

Uitgangspunten voor het regioprogramma van de Achterhoek en Liemers

Betrokken bestuurders en contactpersonen hebben aangegeven de samenwerking te willen voortzetten in het programma 80 jaar Vrijheid. De gebeurtenissen en verhalen van de Tweede Wereldoorlog zijn en blijven een referentiepunt voor de normen en waarden van onze samenleving. Vrijheid, mensenrechten en democratie krijgen verdieping door reflectie op dit verleden en de bezinning op de toekomst.

De gemeenten van de Achterhoek en Liemers trekken graag samen op met gemeenten in de Duitse grensstreek, met projecten gericht op ontmoeting en het samen verder bouwen aan vrijheid en vrede.

Centraal staat 'Verbondenheid door de tijden heen' met als kernwaarde:

Samen delen wij ons verleden - Samen bouwen wij de toekomst!

Opzet Regioprogramma 80 jaar vrijheid Achterhoek, Liemers en Duitse grensstreek

De doelstelling van de provincie wordt door de Achterhoek en Liemers gedeeld en overgenomen.

Met het programma Vrijheid in de jaren 2022-2024 is de samenwerking verankerd en kunnen de centrale projecten in 2025 met elkaar worden verbonden. Het regioprogramma Vrijheid voor de tussenliggende periode 2023-2024 had als motto: *Samen delen wij ons verleden - Samen bouwen wij aan de toekomst!* Dit programma vormde een opmaat naar 80 jaar vrijheid.

In afstemming met de coördinatoren van de gemeenten blijkt dat het opgebouwde netwerk belangrijk is en het gezamenlijk overleg zeer op prijs wordt gesteld. De voorwaarden om per gemeente een bedrag per inwoner vast te leggen is voor sommige wel, en andere gemeenten niet haalbaar. Besloten is dit niet langer als voorwaarde voor deelname te stellen, waardoor iedere gemeente vrij is om een eigen bedrag beschikbaar te stellen voor het ondersteunen van lokale dan wel regionale initiatieven. Een aantal gemeenten vindt het wel belangrijk om aan te sluiten bij een gezamenlijk te realiseren project.

De gemeenten uit de Achterhoek, Liemers en Duitse grensgemeenten hebben aangegeven voortzetting van de samenwerking in 2025 belangrijk te vinden. Voor 80 jaar vrijheid willen gemeenten doorgaan met de projecten die vanaf 75 jaar vrijheid zijn ingezet. Ze willen daarbij met hun middelen ook lokale projecten ondersteunen. De deelname en bijdrage aan het regioprogramma biedt daarin de meerwaarde van de verbinding en wordt – behalve een vast deel voor de overhead – op basis van een facultatief menu vormgegeven.

Het regioprogramma 80 jaar vrijheid is vastgesteld door bestuurders van de deelnemende gemeenten binnen de regio Achterhoek/Liemers. Met het programma wordt uitgegaan van een voortzetting van wat is opgebouwd, met gebruikmaking van het netwerk van coördinatoren voor regionale en grensoverstijgende afstemming. Op deze wijze wordt ook de samenwerking met Duitse gemeenten in de grensstreek voortgezet met projecten die vanaf 2020 in gang zijn gezet (Ode aan de Vrijheid

2025: Aandacht voor 'onbekende' verhalen Achterhoek en Liemers en de Duitse grensstreek

Enkele voorbeelden:

De Pilotenlijn

Dichtbij de grens met Nazi-Duitsland en voorzien van natuurlijke schuilplaatsen als venen en bossen, was de Achterhoek gebruikt als vluchtgebied van ontsnapte geallieerde krijgsgevangenen. Vandaar werden ze opgevangen en vertrokken zij naar hun thuisland, hun krijgsmachtonderdeel of andere onderduikadressen. Het dorp Lichtenvoorde lag op de aanvliegroute van de Royal Air Force naar het Ruhrgebied. De Pilotenlijn bezorgde het dorp Lichtenvoorde als verzetshaard de geuzennaam 'Klein Engeland' als plek waar piloten en onderduikers per trein, vanuit de Achterhoek, in veiligheid via Limburg terugkeerden naar Londen.

Het Onbekende leger van burgers: Dutch National Battalion

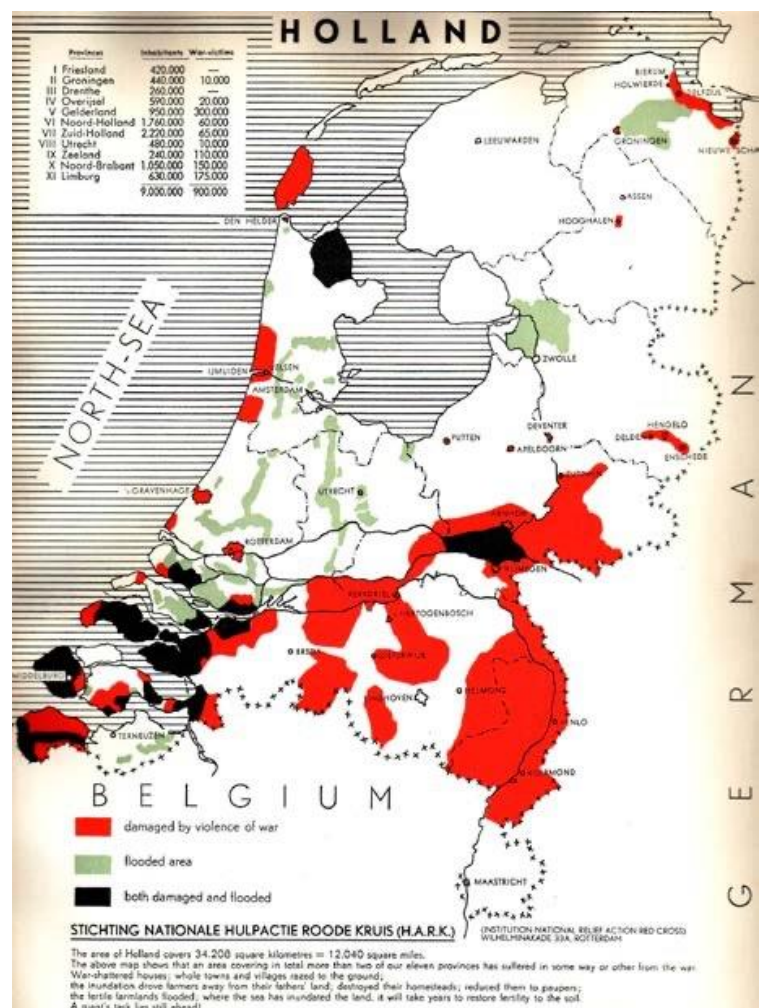
Nauwelijks bekend is dat een Achterhoeks leger van 425 boerenzonen, voormalige onderduikers, verzetsmannen, het *Dutch National Battalion*, meetrekt met de geallieerden om het bezet gebied te bevrijden. Het bataljon bevindt zich in de voorste linies van de strijd en wordt in Apeldoorn met drie divisies onderdeel van het Canadese leger. Ook na de bevrijding worden de mannen van het DNB nog maandenlang dankbaar ingezet als kampbewaarders en mijnopruimers in het gehele land. Het programma 80 Jaar Vrijheid, biedt de kans dit verhaal breder bekendheid te geven.

Bombardementen aan weerszijden van de grens

Iedereen kent het bombardement op Rotterdam. Recent is er aandacht voor dat van Nijmegen. De gevolgen van de hevige geallieerde bombardementen om Duitse doelen onschadelijk te maken, zijn minder bekend. Die operaties vergen duizenden levens aan weerszijden van de grens. Zo wordt Doetinchem op 19, 21 en 23 maart zwaar gebombardeerd waardoor het hart van de gemeente wordt verwoest. Dorpen als Megchelen, Aalten, Dinxperlo en Winterswijk krijgen het zwaar te verduren. Aan de Duitse kant ligt Rees volledig in puin, Emmerich is verwoest voor 92%, Bocholt voor 85% met een ontelbaar aantal doden tot gevolg.

De verhalen van de onderduik

Onderduiken betekende tijdens de Tweede Wereldoorlog dat men zich, vaak voor langere tijd, verborg om niet door de politie of Duitse bezetter te worden opgepakt. Op het hoogtepunt waren er in Nederland ruim 350.000 mensen ondergedoken. Aanvankelijk doken vooral Joden onder, zoals de familie Frank. Vaker nog anderen die arrestatie door de Duitse bezetter vreesden, bv voor het weigeren van de oproep Arbeitseinsatz.

Een overzicht van de oorlogsschade in Nederland. De extreme schade in de Achterhoek is duidelijk zichtbaar. Niet aangegeven zijn de verwoestingen aan de Duitse kant van de grens. © NIOD

5. Criteria voor toekenning projecten 80 Jaar Vrijheid Achterhoek/Liemers

Alle projecten die worden ingediend bij de provincie Gelderland worden getoetst aan de onderstaande criteria vanuit de subsidieregeling.

De criteria en voorwaarden van de provincie:

- De Tweede Wereldoorlog is het uitgangspunt;
- De actualiteit rond het thema vrijheid en herdenken maakt substantieel deel uit van de activiteiten;
- Het beoogt het bewustzijn van de waarde van vrijheid bij de inwoners van Gelderland te vergroten;
- Het heeft een bovenlokaal of regionaal bereik;
- Het stimuleert ontmoeting en nodigt deelnemers uit met elkaar in gesprek te gaan over vrijheid en herdenken;
- Bij de realisatie van het project worden tenminste twee van de volgende groepen actief betrokken: veteranen die hebben deelgenomen aan een vredesmissie • jongeren • ooggetuigen van oorlogsgeweld of hun nabestaanden • Nederlanders met een migratieachtergrond;
- Het past in het regioprogramma van de betreffende regio.

Voor Regio Achterhoek en Liemers gelden de inhoudelijke criteria en voorwaarden van de provincie. Daarnaast moeten de volgende thema's in de aanvragen tot uitdrukking komen:

1. Vrijheid zonder grenzen en grensoverstijgende ontmoetingen.
2. Accent op burgers en onderlinge solidariteit.

Onderwerpen waarvoor een aanvraag kan worden gedaan:

1. Onbelichte verhalen van de Achterhoek, Liemers en Duitse grensstreek: Dutch National Battalion (DNB), Pilotenlijn en verhalen van de onderduik. Vanuit Nationaal Onderduikmuseum is het voornemen een aanvraag te doen voor het uitlichten van Pilotenlijn - DNB, de route van geëvacueerden naar de vrijheid vanuit de Achterhoek en het burgerleger van ruim 400 man dat na de bevrijding meetrok met de geëvacueerden. Trekker op projectbasis door diverse initiatiefnemers.
2. Ode aan de vrijheid: Duurzame projecten met kunst en cultuur waarin ontmoeting voor vrijheid centraal staat en burgers bij elkaar worden gebracht. Voor 80 jaar vrijheid 2025 wordt een centrale aanvraag gedaan namens de deelnemende gemeenten vanuit de noemer 'Ode aan de Vrijheid' voor ondersteuning van activiteiten waarin ontmoeting en reflectie over vrijheid voorop staan door alle deelnemende gemeenten.
3. Verbinding in vrijheid: Projecten waaraan meerdere gemeenten deelnemen zoals Anne Frank Vrijheidsbomen en World Peace Flame – eeuwig brandend vuur in onze grensstreek. Het project is vanuit een gezamenlijke aanvraag te realiseren. Voorwaarde voor beide is een goede plek, een lokale werkgroep die het project adopteert en de cofinanciering voor gereedmaken van de plek en kosten van de voorziening. Deze wordt als cofinanciering door initiatiefnemer opgevoerd.
4. Vrijheid in kaart: Vervolg Vrijheidsroutes op het programma 2022-2024, onderduikplekken en verhalen met accent op verbinding en ontmoeting. Deze kunnen vastgelegd op kaart, om vervolgens breed te ontsluiten voor publiek. Nationaal Onderduikmuseum wil dit initiatief oppakken met een aanvraag in overleg met de gemeenten en nadat resultaat is bepaald en duidelijk is welke gemeenten willen deelnemen. Kosten nader te bepalen, afhankelijk van doel/resultaat. Tevens voortzetting van Vrijheidsroutes uit het programma Vrijheid, 2022-2024. Trekker: Nationaal Onderduikmuseum.
5. Vrijheidsmaaltijden: Het realiseren van een Vrijheidsmaaltijd op de grens was een belangrijk onderdeel van het programma 75 jaar vrijheid. Dat kon vanwege corona niet worden gerealiseerd. De grensmaaltijd is in Dinxperlo-Suderwick wel doorgezet en groeit jaarlijks gestaag. Voor 2025 is een grote, grensoverstijgende vrijheidsmaaltijd gepland.

6. Procedure aanvragen Regioprogramma Achterhoek/Liemers

Organisaties (rechtspersonen verenigingen en stichtingen) kunnen bij de Provincie [een aanvraag indienen via de portal](#).

De aanvraag moet beantwoorden aan de [gestelde criteria van Provincie en regio](#).

De uitgangspunten van de Provincie Gelderland voor de financiering van het regioprogramma zijn:

- De provincie subsidieert maximaal 50% van de totale projectbegroting tot max € 450.000,- per regio.
- De regio's moeten zelf zorgdragen voor de andere 50% van de projectbegroting.
- In iedere regio is het regioprogramma vastgesteld door de deelnemende gemeenten.
- De regeling geldt voor activiteiten van 1 januari tot uiterlijk 1 augustus 2025.
- Bij de aanvragen wordt een motivatie, kostenbegroting (met dekkingsplan) van het initiatief bijgesloten.
- Daarin moet duidelijk afleesbaar zijn wat de cofinanciering is.
- De minimale begroting is € 30.000,00 waarvan 50% cofinanciering en max. 50% kan worden toegekend.
- Er geldt een op=op regeling.
- De subsidieaanvraag wordt getoetst aan de criteria van de Provincie en het regioprogramma.

NB In de begroting van de aanvragen kunnen als cofinanciering vrijwilligersuren niet worden meegerekend (tenzij uitbetaald), sponsoring in natura kan worden gekapitaliseerd.

6. Partners in het regioprogramma

Gemeenten in de Achterhoek hebben vanaf 2020 de handen ineengeslagen om de krachten te bundelen voor Vrijheid en trekken samen op met Duitse buurgemeenten. Er wordt uitgegaan van zwaan kleef aan in de grensregio. De grens vormt geen beperking om samen de uitvoering ter hand te nemen in het provinciaal ingezette programma. Instellingen werken samen in de bijdrage aan het regioprogramma en realiseren met elkaar, als partners, een gezamenlijk, duurzaam programma. Deze samenwerkingen bouwen voort op het netwerk dat is ontstaan tijdens 75 jaar vrijheid en vormt een brug naar het volgende kroonjaar 2025. Gaandeweg wordt de dialoog krachtiger met een steeds groter en inclusiever publiek.

Deelnemende gemeenten Achterhoek & Liemers	Deelnemende gemeenten Duitsland
Aalten	Ahaus
Berkelland	Bocholt
Bronckhorst	Borken
Doetinchem	Emmerich
Montferland	Hamminkeln
Oost Gelre	Isselburg
Oude IJsselstreek	Stadtlohn
Winterswijk	Südlohn
Duiven	Kleef
Zevenaer	Vreden
Westervoort	Raesfeld
Oost Gelre	Rees
Oude IJsselstreek	Vreden

Samenwerking overig: Erfgoed Gelderland, LRE, ROC De Graafschap, Iselinge Hogeschool, Stichting Musea en Herinneringscentra, Stichting Vredeseducatie, Netwerk Oorlogsbronnen, Musea in de Achterhoek en Kreis Borken en Kleef - Duitse Grensstreek, Bibliotheken, Stichting Achterhoek Toerisme, AbelLeisure, Historische verenigingen, Comité 4 en 5 mei - landelijk en regio.

7. Communicatie

Kernboodschap

Centraal staat: 'Verbondenheid door de tijden heen' met als kernwaarde: *Samen delen wij ons verleden - Samen bouwen wij de toekomst!*

"Het democratisch bestel, waarin geen ongelijkheid is van geloof, ras, geaardheid, man en vrouw, is nog maar kortgeleden bevochten. De herdenking van, de herinnering aan en reflectie op de gedeelde geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, dragen bij aan verbinding en een meer empathische samenleving. Onze vrijheid, rechtstaat en democratie zijn niet vanzelfsprekend. In het licht van de spanningen en tegenstellingen in de huidige samenleving is het gesprek daarover voeren urgenter dan ooit."

Het regioprogramma sluit daarmee aan bij de boodschap van de provincie: *"Met het programma Vrijheid willen we de generaties van na oorlog bewust maken van de waarde van vrijheid. We staan steeds verder van de Tweede Wereldoorlog af. Alleen de verhalen, foto's, films en nog slechts enkele getuigen brengen ons terug naar de gebeurtenissen van toen."* Zie: <https://www.vrijheidgelderland.nl>

De provincie heeft, net als voor '75 jaar Vrijheid' een huisstijl ontworpen voor '80 jaar Vrijheid', die ook de regio's gaan gebruiken in de communicatie uitingen.

